

 Třebíč

 město s historií

**PRŮVODCE
PAMÁTKAMI**

BAZILIKA SV. PROKOPA

SE STAVBOU ROMÁNSKÉ BAZILIKY SE ZAČALO VE 30. LETECH 13. STOLETÍ A BAZILIKA BYLA ZASVĚCENA PANNĚ MARIÍ. STAVBA BYLA BĚHEM STALETÍ NĚKOLIKRÁT POŠKOZENA, NEJPRVE V DOBĚ HUSITSKÝCH VÁLEK, POTĚ PŘI OBLÉHÁNÍ MĚSTA VOJSKY UHERSKÉHO KRÁLE MATYÁŠE KORVÍNA (1468). V ROCE 1704 BYLA ZASVĚCENA SV. PROKOPOVI. V LETECH 1725 – 1731 NA NÍ BYLY PROVEDENY BAROKNÍ ÚPRAVY, DNEŠNÍ PODOBU PAK ZÍSKALA DÍKY ÚPRAVÁM V LETECH 1924 -1935. V ROCE 2003 BYLA SPOLU S ŽIDOVSKOU ČTVRTÍ A ŽIDOVSKÝM HRBITOVEM ZAPSÁNA NA SEZNAM UNESCO.

MĚSTSKÁ VĚŽ

MĚSTSKÁ VĚŽ PŘI KOSTELE SV. MARTINA BYLA POSTAVENA V ROCE 1335 JAKO SOUČÁST MĚSTSKÉHO OPEVNĚNÍ. V PRŮBĚHU STALETÍ BYLA NĚKOLIKRÁT POŠKOZENA VICHŘICEMI A POŽÁRY. BĚHEM OPRAV V ROCE 1862 ZÍSKALA VĚŽ DNEŠNÍ KOPULI, GENERÁLNÍ REKONSTRUKCÍ PAK PROŠLA V LETECH 1996 – 1997, KDY BYL VEŘEJNOSTI ZPŘÍSTUPNĚN VYHLÍDKOVÝ OCHOZ VE VÝŠCE 35 METRŮ. VÝŠKA ČÍSLIC NA HODINÁCH JE 60 CM, CIFERNÍK MÁ PRŮMĚR 5,5 M A PATŘÍ MEZI NEJVĚTŠÍ NA EVROPSKÉM KONTINENTU.

KRUHOVÁ BAŠTA NA HRÁDKU

K FORTIFIKAČNÍMU SYSTÉMU MĚSTA PATŘILA KROMĚ HRADEB A VĚŽÍ NA OBVODU HISTORICKÉHO JÁDRA I PŘEDSUNUTÁ OPEVNĚNÍ NA STRATEGICKÝCH VÝŠINÁCH V OKOLÍ MĚSTA NA HRÁDKU, NA STRÁŽNĚ HOŘE A PRAVDĚPODOBNĚ I NAD POLANKOU. DO DNEŠNÍCH DNŮ SE DOCHOVALY POUZE ZBYTKY PŘEDSUNUTÉHO OPEVNĚNÍ NA HRÁDKU. PŮVODNĚ TO BYLA DVOUPATROVÁ KRUHOVÁ VĚŽ SE STŘÍLNAMI, OBEHNANÁ PŘÍKOPEM A PALISÁDOU. NEDALEKÁ KAMENNÁ MOHYLA BYLA ZBUDOVÁNA V ROCE 1924 JAKO PŘIPOMÍNKA 500 LET OD SMRTI JANA ŽÍŽKY Z TROCNOVA.

KARLOVO NÁMĚSTÍ

KARLOVO NÁMĚSTÍ V TŘEBÍČI JE DÍKY SVĚ ROZHLOZE 2,2 HA JEDNÍM Z NEJVĚTŠÍCH NÁMĚSTÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ; TÁHNE SE OD VÝCHODU K ZÁPADU V DÉLCE CCA 360 M. NÁMĚSTÍ VZNIKLO NA PŘELOMU 60. A 70. LET 13. STOLETÍ JAKO ROZSÁHLÉ TRŽIŠTĚ. PO OBOU STRANÁCH JE LEMOVÁNO DOMY S HISTORICKÝMI FASÁDAMI, UPROSTŘED STOJÍ SOUŠOŠÍ SV. CYRILA A METODĚJE Z R. 1885 VYTVOŘENÉ SOCHAŘEM BERNARDEM SEELINGEM PODLE NÁVRHU L. ŠIMKA. DŘÍVE NA NÁMĚSTÍ STÁVALY TAKÉ TŘI KAŠNY NAPÁJENÉ VODOU Z MÍSTNÍCH RYBNÍKŮ A OZDOBENÉ SOCHAMI SV. VÁCLAVA, SV. ŠEBESTIÁNA A SV. FLORIÁNA. V SOUČASNOSTI SLOUŽÍ POLOVINA NÁMĚSTÍ JAKO MÍSTO TRHŮ, JARMARKŮ I RŮZNÝCH LIDOVÝCH SLAVNOSTÍ A DRUHÁ POLOVINA JAKO PARKOVIŠTĚ.

ČERNÝ DŮM

„ČERNÝ DŮM“ POSTAVIL MĚŠTAN JAN RÁBL V LETECH 1619 – 1637. SGRAFITA NA NĚM BYLA V ROCE 1862 NEUVÁŽLIVĚ ZALÍČENA A TEPRVE V ROCE 1925 ODBORNĚ OPRAVENA. POSLEDNÍ OPRAVA BYLA PROVEDENA V ROCE 1991. SGRAFITA ZNÁZORŇUJÍ JEDNOTLIVÉ LIDSKÉ CTNOSTI (VÍRA, MILOSRDENSTVÍ, NADĚJE, SPRÁVEDLNOST, MOUDROST, SLÁVA), LOVECKÉ SCÉNKY A ZNAKY A ŘÍMSKÉ CÍSAŘE VESPAJANA A TITA.

MALOVANÝ DŮM

RENEŠANČNÍ MALOVANÝ (FRANTIŠKOVSKÝ) DŮM POSTAVIL KONCEM 16. STOLETÍ BENÁTSKÝ KUPEC FRANCESCO CALLIGARDI A ZŘÍDIL V NĚM OBCHOD S KOLONIÁLNÍM ZBOŽÍM. PŮVODNÍ SGRAFITOVÁ VÝZDOBA BYLA POZDĚJŠÍMI MAJITELI ZABÍLENA VÁPNEM. OBNOVIL JI AŽ ROKU 1903 PROFESOR TŘEBÍČSKÉHO GYMNÁZIA JOSEF KOZLANSKÝ. V 80. LETECH 20. STOLETÍ PROŠEL CHÁTRAJÍCÍ DŮM NÁROČNOU REKONSTRUKCÍ. BYLA OBNOVENA VNITŘNÍ KLENBA, ODVÁŽNÉ SLOUPOVÍ, VNITŘNÍ TERASA S ARKÁDAMI, ATRIUM A ŘADA MÍSTNOSTÍ. PŘÍZEMÍ DOMU JE VYUŽÍVÁNO JAKO GALERIE, V PATŘE SE NACHÁZÍ OBŘADNÍ SÍŇ.

KOSTEL SV. VÁCLAVA A SV. LUDMILY

PRAVOSLAVNÝ KOSTEL ZASVĚCENÝ SV. VÁCLAVU A SV. LUDMILE BYL POSTAVEN V LETECH 1939 – 1940 NA PŮDORYSU ROVNORAMENNÉHO KŘÍŽE. AUTOREM NÁVRHU I VÝZDOBY BYL KNĚZ, MALÍŘ A PROJEKTANT V JEDNÉ OSOBE O. V. KOLOMACKÝ, KTERÝ SÁM ZHOTOVIL IKONY A MALBY NA STĚNÁCH. KOPULE KOSTELA JE POKRYTA LÍSTKY Z PRAVÉHO ZLATA.

ŽIDOVSKÉ MĚSTO

ŽIDOVSKÁ ČTVŘTĚ BYLA SPOLEČNĚ S ŽIDOVSKÝM HRBITOVEM ZAPSÁNA NA SEZNAM SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ UNESCO V ROCE 2003. JE UNIKÁTNÍM SOUBOREM 123 DOCHOVANÝCH DOMŮ. MEZI NĚ PATŘÍ NAPŘÍKLAD 2 SYNAGOGY, BUDOVA ŽIDOVSKÉ RADNICE, DŮM RABÍNA, DÁLE PAK CHUDOBINEC, NEMOCNICE A DVĚ ŠKOLY. ŽIDOVSKÁ ČTVŘTĚ JE VOLNĚ PŘÍSTUPNÁ. NÁVŠTĚVNÍKY TUDY PROVÁZÍ NAUČNÁ STEZKA PO STOPÁCH OPATŮ A RABÍNŮ, KTERÁ SEZNAMUJE SE ZDEJŠÍMI PAMÁTKAMI UNESCO.

ŽIDOVSKÝ HRBITOV

SVOJÍ ROZLOHOU 11 772 METRŮ ČTVERECNÍCH SE ŘADÍ K NEJVĚTŠÍM ŽIDOVSKÝM POHŘEBÍŠTÍM V ZEMI. NA CELÉM HRBITOVĚ SE NACHÁZÍ PŘIBLIŽNĚ 11 000 HROBŮ A TĚMĚŘ 3 000 NÁHROBKŮ, Z NICHŽ NEJSTARŠÍ POCHÁZÍ ZE 30. LET 17. STOLETÍ. NA HRBITOVĚ JSOU POHRBĚNI ČLENOVÉ NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ŽIDOVSKÝCH RODIN A NAJDEME ZDE I PAMÁTNÍKY OBĚTEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY A NACISTICKÉ GENOCIDY.

VALDŠTEJNSKÝ ZÁMEK

PŮVODNĚ BENEDIKTINSKÝ KLÁŠTER, ZALOŽENÝ V ROCE 1101 MORAVSKÝMI ÚDĚLNÝMI KNÍŽATY OLDŘICHEM BRNĚNSKÝM A LITOLDEM ŽNOJEMSKÝM, SE NACHÁZÍ V SEVEROZÁPADNÍ ČÁSTI MĚSTA NAD LEVÝM BŘEHEM ŘEKY JIHLAVY.

V 16. STOLETÍ BYL PŘESTAVĚN NA ZÁMEK PATŘÍCÍ POSTUPNĚ PERNŠTEJNŮM, OSOVSKÝM A VALDŠTEJNŮM. DNES ZDE SÍDLÍ MUZEUM VYSOČINY TŘEBÍČ.

VĚTRNÝ MLÝN

TŘÍPDLAŽNÍ BUDOVA VĚTRNÉHO MLÝNA BYLA POSTAVENA V ROCE 1836. PŮVODNĚ MĚL BÝT DŘEVĚNÝ, ALE NAKONEC BYL POSTAVEN Z KAMENE A CIHELNÉHO ZDIVA. VĚŽ O PRŮMĚRU 8 M VE FORMĚ KOMOLÉHO KUŽELE ZAKONČOVALA ŠPIČATÁ STŘECHA S ŠINDELOVOU KRYTINOU. STROJOVNU OSVĚTOVALA V KAŽDÉM PATŘE 3 – 4 OKNA. MLÝN SLOUŽIL DO POLOVINY 19. STOLETÍ K MLETÍ BOROVÉ KŮRY NA VÝROBU TRÍSILA PRO VYDĚLÁVÁNÍ KŮŽI. KOŽELUŽSTVÍ BYLO V TĚ DOBĚ JEDNÍM Z NEJROZŠÍŘENĚJŠÍCH TŘEBÍČSKÝCH ŘEMESEL. DNEŠNÍ VZHLED VĚTRNÉHO MLÝNA SE VELMI PŘIBLIŽUJE JEHO PŮVODNÍ PODOBĚ Z 19. STOLETÍ.

Foto: MVDr. Pavel Heřman, Pavel Čírtek

Informace

Turistické informační centrum Národní dům

Karlovo náměstí 47
674 01 Třebíč

+420 568 847 070

+420 568 610 021

info@mkstrebic.cz

Turistické informační centrum Bazilika

Zámek 1
674 01 Třebíč

+420 568 610 022

+420 777 746 982

infobazilika@mkstrebic.cz

Turistické informační centrum Zadní synagoga

Subakova 1/44
674 01 Třebíč

+420 568 610 023

+420 568 823 005

infosynagoga@mkstrebic.cz

www.visittrebic.eu

www.mkstrebic.cz

www.unesco-czech.cz

